

Apoštolský list pápeža Františka *motu proprio*

COMMUNIS VITA [Spoločný život],

ktorým sa menia niektoré predpisy Kódexu kánonického práva

Spoločný život je podstatným prvkom rehoľného života a „rehoľníci majú bývať vo vlastnom rehoľnom dome, zachovávajúc spoločný život, a nemajú sa z neho vzdávať bez povolenia svojho predstaveného“ (kán. 665 § 1). Skúsenosť z posledných rokov však ukázala, že vznikajú prípady spojené s nezákonnou neprítomnosťou v rehoľnom dome, počas ktorej sa rehoľníci a rehoľničky vymania spod moci zákonného predstaveného a niekedy ich nie je možné vypátrať.

Kódex kánonického práva od predstaveného žiada, aby nezákonne vzdialenú rehoľnú osobu vyhľadal, pomohol jej vrátiť sa a vytrvať vo svojom povolani (porov. kán. 665 § 2 KKP). Nezriedka sa stáva, že predstavený nedokáže vypátrať neprítomnú rehoľnú osobu. Podľa predpisov Kódexu kánonického práva možno po uplynutí najmenej šiestich mesiacov nezákonnej neprítomnosti (porov. kán. 696) začať proces prepustenia z inštitútu podľa určeného postupu (porov. kán. 697). Ak však nie je známe miesto, kde rehoľná osoba býva, je veľmi ťažké mať právnu istotu o skutkovej situácii.

Preto, aj keď zostáva v platnosti to, čo kánonické právo stanovilo o prepustení po uplynutí najmenej šiestich mesiacov nezákonnej neprítomnosti, s cieľom pomôcť inštitútom zachovávať potrebnú disciplínu a môcť začať prepustenie nezákonne neprítomnej rehoľnej osoby, najmä v prípadoch nedostupnosti, rozhodol som pridať ku kánonu 694 § 1 KKP, ktorý hovorí o dôvodoch prepustenia z inštitútu *samým činom*, aj dlhodobú nezákonnú neprítomnosť v rehoľnom dome, trvajúcu najmenej dvanásť mesiacov nepretržite podľa rovnakého postupu, aký určuje kánon 694 § 2 KKP. Aby mohlo byť vyhlásenie o čine zo strany vyššieho predstaveného právne účinné, musí ho potvrdiť Svätá stolica; pre inštitúty diecézneho práva potvrdenie náleží biskupovi hlavného sídla.

Uvedenie tohto nového odseku do § 1 kánonu 694 si okrem toho vyžaduje zmenu kánonu 729 o sekulárnych inštitútoch, na ktoré sa nebude vzťahovať aplikovanie lehôt prepustenia z dôvodu nezákonnej neprítomnosti.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ustanovujem nasledujúce:

Čl. 1. Celý kánon 694 KKP sa nahrádza týmto textom:

§ 1. Za člena prepusteného z inštitútu samým činom treba považovať toho, kto:

- 1) všeobecne známym spôsobom odpadol od katolíckej viery;
- 2) uzavrel manželstvo alebo sa oň pokúšal hoci len občiansky;
- 3) nezákonne sa vzdialil z rehoľného domu v zmysle kán. 665 § 2 na najmenej dvanásť mesiacov nepretržite a tento rehoľník je nedostupný.

§ 2. V týchto prípadoch má vyšší predstavený so svojou radou bezodkladne po zhromaždení dôkazov vydať vyhlásenie o čine, aby bolo prepustenie právne zrejmé.

§ 3. V prípade ustanovenom v § 1 č. 3 toto vyhlásenie, splňajúce požiadavky práva, musí potvrdiť Svätá stolica; pre inštitút diecézneho práva prislúcha potvrdenie biskupovi príslušného sídla.

Čl. 2. Celý kánon 729 KKP sa nahrádza nasledujúcim textom:

Člen sa z inštitútu prepúšťa v súlade s kán. 694 § 1 odsek 1 a 2 a kán. 695; okrem toho majú stanovy vymedziť ďalšie dôvody prepustenia, len keď sú primerane vážne, vonkajšie, sankčne postihnuteľné a právne dokázané, a dodrží sa spôsob postupu stanovený v kán. 697 – 700. Na prepusteného sa vzťahuje predpis kán. 701.

To, čo som rozhodol týmto apoštolským listom vo forme *motu proprio*, nariaďujem, aby sa odhodlane a s trvalou platnosťou uviedlo do praxe, a to bez ohľadu na akékoľvek odporujúce ustanovenia vrátane zasluhujúcich si osobitnú zmienku. Apoštolský list sa vyhlasuje uverejnením v *l'Osservatore Romano* s účinnosťou od 10. apríla 2019, a preto sa uverejní v úradnej zbierke dokumentov *Acta Apostolicae Sedis*.

Dané v Ríme, pri svätom Petrovi, 19. marca roku 2019, na slávnosť svätého Jozefa, v siedmom roku môjho pontifikátu.

František

**Okružný list o *motu proprio* pápeža Františka
COMMUNIS VITA**

Hlavným moderátorom a moderátorkám.

Sme si vedomí, že spôsob „spoločného bratského života sa oproti minulosti veľmi zmenil. Tieto zmeny, ako aj nádeje a sklamanie, ktoré ich sprevádzali a naďalej sprevádzajú, si však vyžadujú reflexiu vo svetle Druhého vatikánskeho koncilu. Viedli totiž nielen k pozitívnym, ale i k niektorým sporným dôsledkom. Vyniesli na svetlo mnohé evanjeliové hodnoty a dali rehoľnému spoločenstvu novú vitalitu, no zároveň vyvolali i otázky, lebo sa zatienili niektoré typické prvky bratského života prežívaného v spoločenstve. Niekde dokonca akoby rehoľné spoločenstvo v očiach rehoľníkov a rehoľníčok stratilo svoj význam a prestalo byť ideálom hodným nasledovania“ [č. 1a]. Takto hovorí inštrukcia *Bratský život v spoločenstve*, ktorý vydala Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života 2. februára 1994. Tento dokument je s odstupom času stále aktuálny, najmä vo svojej analýze pozitívnych účinkov, ale aj tých sporných v skúsenosti spoločného života.

Spomedzi problémov si osobitnú pozornosť zaslúžia prípady nezákonnej neprítomnosti v komunite a nedostupnosti rehoľníka alebo rehoľníčky. *Motu proprio* pápeža Františka *Communis vita* (vyšlo 19. marca tohto roka), ktoré zmenilo kán. 694 Kódexu kánonického práva, treba chápať v rámci sporných účinkov dištancovania sa od podstatných prvkov rehoľnej identity. Do § 1 kánonu 694 bol pridaný tretí dôvod prepustenia z rehoľného inštitútu *samým činom (ipso facto)*: dlhodobá nezákonná neprítomnosť v rehoľnom dome, trvajúca podľa kán. 694 § 2 najmenej dvanásť mesiacov nepretržite a spojená s nedostupnosťou samotnej rehoľnej osoby.

Svätý Otec vo forme *motu proprio* vložil do tohto kánonu nový § 3 a spresnil tak postup, ktorého sa treba pridržať v prípade aplikovania nového spôsobu prepustenia, integrujúc tak spôsob, ktorý je opísaný v § 2 toho istého kánonu, ktorý sa nezmenil. Táto zmena pomáha riešiť prípady nezákonnej neprítomnosti rehoľnej osoby a osobitne berie do úvahy aj tie prípady, keď ich nemožno vypátrať alebo sa svojvoľne stali nedostupnými.

1. Na základe každodenného vykonávania svojich úloh poukázala Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života predovšetkým na niektoré situácie:

- rehoľníci alebo rehoľníčky, ktorí sa nezákonne, t. j. bez dovolenia vlastného predstaveného vzdialili z rehoľného domu s úmyslom vymaniť sa spod moci predstavených (porov. kán. 665 § 2);
- rehoľníci alebo rehoľníčky, ktorí majú dovolenie byť dlhodobo neprítomní v dome (porov. kán. 665 § 1) alebo im bol udelený indult exklauzácie (porov. kán. 686 § 1), no po jeho ukončení sa nevrátili do komunity;
- rehoľníci alebo rehoľníčky, ktorí sa nezákonne vzdiali a stali sa nedostupnými, t. j. predstavenému neoznámili vlastnú adresu či bydlisko, alebo presné informácie o tom, kde ich možno nájsť.

2. Preto sa má kánon 694 § 1 a § 3 výlučne uplatniť na rehoľníkov, rehoľníčky a na členov spoločností apoštolského života, ktorí sú nezákonne neprítomní a nedostupní. Nemá sa uplatniť:

- na rehoľníkov a rehoľníčky, ktorí sú zákonne neprítomní, ale nedostupní;
- na rehoľníkov a rehoľníčky, ktorí sú nezákonne neprítomní, ale dostupní.

Za nedostupnú osobu sa považuje osoba, o ktorej je známe len:

- telefónne číslo;
- adresa elektronickej pošty;
- profil na sociálnych sieťach;
- fiktívna adresa.

3. Vyšší predstavený má povinnosť vyhľadať nezákonne neprítomného/nú a nedostupného/nú rehoľníka alebo rehoľníčku tak, že požiada o informácie:

- spolubratov/spolusestry; predchádzajúcich vyšších predstavených, biskupov, miestne duchovenstvo, blízkych rodinných príslušníkov alebo rodinu;
- občianske autority rešpektujúce normatívnu a štátnu legislatívu o súkromí.

Kompetentný predstavený sa nebude usilovať iba o sporadické a unáhlené vyšetrowanie, ale bude sa usilovať, aby sa rehoľník/rehoľníčka vrátil/a do rehole a vytrval/a vo svojom povolání (kán. 665 § 2).

4. Často sa stáva, že výsledky hľadania sú negatívne, aj keď boli opakované. Inokedy treba konštatovať, že členovia rehole sú zámerne nedostupní. Kompetentní predstavení zoči-voči tejto situácii požiadali dikastérium o inštrukcie, ako sa majú správať, aby dali právnu istotu pre situáciu, ktorá de facto existuje.

V tomto zmysle treba spresniť, že kompetentný predstavený:

- musí zhromaždiť pravdivý dôkaz vo forme overiteľnej dokumentácie o tom, že hľadanie prebehlo a boli snahy o kontakt alebo komunikáciu;
- v prípade hľadania s negatívnym výsledkom vyhlási člena za nedostupného.

5. Kompetentný predstavený hodnotí prípad so svojou radou a urobí vyhlásenie o nedostupnosti. Toto vyhlásenie je potrebné z dôvodu istoty počítania času:
- deň, *od ktorého* sa konštatuje nedostupnosť danej osoby (kán. 203 § 1); tento čas totiž nemôže zostať neurčený, pretože v opačnom prípade by sa obdobie nepretržitých 12 mesiacov stalo nedefinovateľným;
 - od uplynutia termínov, aby bolo možné určiť vypršanie lehoty najmenej dvanástich nepretržitých mesiacov.
6. Po uplynutí najmenej dvanástich nepretržitých mesiacov, počas ktorých sa situácia o nedostupnom členovi, ktorý je nezákonne neprítomný, žiadnym spôsobom nezmenila, musí kompetentný predstavený pristúpiť k *vyhláseniu o čine*, aby prepustenie bolo právne zrejmé podľa kán. 694. Toto vyhlásenie musí potvrdiť Svätá stolica, ak je inštitút, z ktorého je člen prepustený, pápežského práva; pre inštitúty diecézneho práva potvrdenie náleží biskupovi hlavného sídla.
7. Nová smernica (kán. 694 § 1, § 3) sa nevzťahuje na predchádzajúce prípady pred 10. aprílom 2019; inými slovami, nie je spätne platná, v opačnom prípade by to bol zákonodarca priamo vyhlásil (porov. kán. 9).

S motu proprio *Communis vita* súvisí zmena kán. 729, ktorý reguluje život sekulárnych inštitútov, pretože na členov týchto inštitútov sa nevzťahuje prepustenie z inštitútu z dôvodu nezákonnej neprítomnosti.

Dikastérium očakáva, že tretia časť § 1 kán. 694 bude korektne aplikovaná, a vyzýva vyšších predstavených, aby zaviedli do praxe tu formulované a uvedené smernice. Rehoľníci a rehoľníčky sú totiž povolání, ako hovorí Svätý Otec František v Apoštolskom liste zasväteným z 21. novembra 2014, „ponúknuť konkrétny vzor komunity, v ktorej (tým, že uznávajú dôstojnosť každého človeka a možnosti deliť sa s darom, ktorého je každý nositeľom) možno žiť bratskými vzťahmi“.

Dané vo Vatikáne, 8. september 2019

Narodenie Preblahoslavenej Panny Márie

kard. JOÃO BRAZ de Aviz

prefekt

+ JOSÉ RODRÍGUEZ CARBALLO, OFM

arcibiskup, tajomník

preklad © Štefan Turanský, SDB